Ч. 18. Львôвъ, Субота 15 (27) лютого 1886. Рôчникъ VII.

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 5-ôй год. поп. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстей“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця.
Редакція и Администрація пôдъ Ч. 44 улиця Галицка.
Рукописи звертаются лишь на попередне застереженье.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. ôтъ одной строчки печатной, въ рубр. „Надôслане“ по 20 кр. а. в.
Рекламаціи неопечатанй вôльнй ôтъ порта.
Предплату и инсераты принимаютъ: У Львовѣ Администрація „Дѣла“. У Вѣдни Haasenstein & Vogler, Wallfischgasse 10; M. Dukes, Riemergasse 13; G. L. Daube & Co., Singerstrasse 11 a; Rudolf Mosse; F. A. Richter Nibelungengasse 4. Въ Франкфуртѣ M. Haasenstein & Vogler, E. L. Daube & Co. Въ Парижи Agence Havas. Въ Россіи Редакція „Кіевской Старины“ въ Кіевѣ, почтовй уряды и „Газетне Бюро“ В. Ф. Зама въ Одессѣ Дерибасовская ул., д. Ралли 9.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ для Австріи: для Россіи:
на цѣлый рôкъ . . 12 зр. на цѣлый рôкъ . . 12 рубл.
на пôвъ року . . 6 зр. на пôвъ року . . 6 рубл.
на чверть року . . 3 зр. на чверть року . 3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлый рôкъ . . 16 зр. на цѣлый рôкъ . 16 рубл
на пôвъ року . . 8 зр. на пôвъ року . . 8 рубл
на чверть року . . 4 зр. на чверть року . 4 рубл
на самъ додатокъ: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . зр. 5·— на цѣлый рôкъ . 5 рубл.
на пôвъ року . зр. 2·50 на пôвъ року . . 2·50 р.
Для Заграницѣ, окрôмъ Россіи:
на цѣлый рôкъ . . . 15 зр.
на пôвъ року . . . . 7·50 зр.
на чверть року . . . 3·75 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ . 19 зр. на цѣлый рôкъ . 6 зр.
Поодиноке число коштуе 12 кр. а. в.

Просимо поспѣшити съ ôтновленьемъ предплаты, щобы мы могли управильнити накладъ и высылку.

Нашй политичнй партіи.

V.

О „сепаратизмѣ Украины“ нѣхто розумный думати не може. Самъ Хмѣльницкій, мимо своеи силы видѣвъ, що Мала Русь безъ звязи съ иншою державою устоятись не може. Де тая сила, въ интересѣ котрои лежавъ-бы сепаратизмъ Украины? Поляки не въ силѣ, Австрія Украины не потребуе, а Россія мусѣла бы боронити Украины до крайности; инакше була-бы ôттята ôтъ Чорного Моря. Крикъ про „сепаратизмъ“ пôднѣсъ въ початку 1860 тыхъ рокôвъ жидôвскій „Сіонъ“ зô злости, що Украинцѣ хотѣли просвѣчувати нарôдъ, абы не бувъ такъ вызыскуваный жидами. До того крику прилучилися Поляки задля своихъ цѣлей. Крикъ той пôдхопивъ Катковъ и почавъ трубити о потребѣ т. зв. „обрусенія“ Украины. Нынѣ тымъ крикомъ воюютъ и нашй „обрусителѣ“.

Коли сепаратизмъ неможливый, то и пропаганда за сепаратизмомъ Украины булабы абсурдомъ. Чого народовцѣ бажаютъ ôтъ Россіи, то есть: абы и Украинцямъ въ Россіи вôльно було говорити, спѣвати, писати и просвѣщатися въ ихъ матернôмъ языцѣ, якъ сама природа того вымагае.

Чи народовцѣ стоятъ на засадахъ нигилизму, — о то може ихъ посуджувати хиба крайна злоба. Хиба-жь народовцѣ зрываютъ съ монархизмомъ, съ церквою, съ державными, ба, навѣть съ всѣма семейными порядками?

Але каже „Н. Проломъ“: „Народовцѣвъ протегуютъ Поляки, бо они стали союзниками ихъ до реставраціи Польщѣ“. Тутъ мусимо высказати нашй погляды якъ на Польщу, такъ на Россію.

Народовцѣ не були-бы противнй Полякамъ яко Славянамъ въ ихъ етнографичныхъ границяхъ а коли борются съ ними, то борются противъ гегемоніи польскои на Руси. Хто отже хотѣвъ-бы будувати Польщу на Руси, вже черезъ то само переставъ-бы бути Русиномъ. Народовцѣ Польщѣ хотѣти не можутъ, разъ, що Поляки, якъ показуе ихъ поступованье съ Русинами, суть непоправнй, анѣ нѣчого не научилися и нѣчого не забули, ихъ засадою, якъ давно такъ и нынѣ, есть, абы на Руси не було Русинôвъ. Можна-жь съ ними на серіо думати о угодѣ? Можна-жь народовцѣвъ о то посуджувати? Чого жадаемо ôтъ Полякôвъ, то того, абы не перешкаджали просвѣтѣ народу. Такій тôлько змыслъ могла-бы мати угода съ ними. А по друге, Польща есть неможлива, — то Немезисъ исторична, то наслѣдки давнои политики, котра казала имъ лучитися съ Германами противъ Славянъ. Нынѣ збираютъ они плоды власного засѣву. Поляки ôтдавши школы езуитамъ и торговлю жидамъ, засудили себе на темноту и убожество, а тымъ самымъ на упадокъ. Нынѣ пôдставою шляхты есть тôлько земля. Бисмаркъ порозумѣвъ то, постановивъ шляхту польску въ Прусахъ обôбрати зъ землѣ. Але що тамъ постановивъ Бисмаркъ, у насъ то само, безъ шуму и крику, роблятъ жиды.

Гляньте 30 лѣтъ назадъ, де у насъ були дѣдичѣ жиды? А 20—30 лѣтъ на передъ будемо могли въ бѣлый день зô свѣчкою въ рукахъ шукати за дѣдичемъ Полякомъ. Бо хотьбы до часу зôстало що зъ богатшихъ родôвъ, то що то буде значити на край? Такъ вывласненье шляхты польскои практикуеся въ Познани и у насъ, а за тымъ поступае германизація. Мы можемо надъ тымъ жалѣти, але ôтвернути лихо — не нашй силы. Можна-жь безъ вузкоглядности або злобы посуджувати народовцѣвъ о симпатіи для реставраціи Польщѣ? Польща пропала; що тамъ Бисмаркъ не выдушитъ, тутъ братъ жидокъ довершитъ. Давно Поляки, коли вводили жидôвъ и езуитôвъ на Русь, хвалилися, що несутъ захôдну цивилизацію на всхôдъ; нынѣ прійшлося Полякамъ поживати овочѣ, якими ихъ тая захôдна цивилизація обдаряе.

Поляки для насъ не страшнй, а протекція ихъ безсильна. Але сила жидôвъ страшна якъ для насъ, такъ для нашого народу, если не успѣемо черезъ просвѣту скрѣпити его, абы ратуватися. Ратуймо нарôдъ, бо коли той пропаде, нѣ „молодымъ“, нѣ „старымъ“ не стане мѣсця. Дивѣтся, жиды заходятся закладати школы ремѣсничй и промысловй, дальше школы и кольоніи господарскй, а вы хочете черезъ чужій языкъ „литературный“ просвѣту спиняти?!

Що до Россіи, тутъ заходитъ напередъ пытанье: чому у насъ такъ уперто усилуютъ приготовляти поле для языка россійского? Певно думаютъ, що Россія, коли-бы прійшла, положила-бы конець всему, що польске, и езуитамъ. То могло-бы статися, але и Россія силы жидôвъ не зломитъ; она своимъ не може дати рады. Въ Россіи жиды такъ само вызыскуютъ темного хлопа, якъ у насъ въ Галичинѣ.

Друге пытанье есть: чи Россія прійде, або не прійде? Русь була давно пôдъ власными князями, дальше пôдъ Татарами, потому пôдъ Литвою и Польщею. И Галицка Русь переходила подôбнй колѣѣ; нынѣ мы пôдъ Австріею. Не знаемо яка доля ще насъ чекае, але правдоподôбно Россія не прійде, мимо того, що платитъ деякимъ у насъ свои юргельды, — бо то вже така политика, що кожда держава потребуе мати за границею своихъ агентôвъ.

Россія мае свои интересы. Землѣ она мае бôльше, якъ ѣй треба, — ѣй треба моря. Вже Петро Великій сказавъ, що за кожду квадратову стопу моря, дасть квадратову милю землѣ. Море Балтицке въ зимѣ замерзае, о Бѣлôмъ и не говорити. Не могучи дôстатись на широке море черезъ Босфоръ и Дарданелѣ, Россія товчеся онъ коло Персіи и Афганистану, чи бы тамтуды не можна дôстатися до моря. Коло Карпатъ моря нема, — въ Галичинѣ Россія не мае що робити, а до того мае досыть до порядкованя дома.

Але допустѣмъ, що якій интересъ казавъ-бы Россіи займати Галичину, то не забуваймо, що и Россія не все то може, чого бы хотѣла. Ще свѣжо стоятъ въ нашôй памяти вôйны Кримска и Болгарска. Якъ тамъ Европа не допустила выгнати Туркôвъ зъ Европы и посѣсти Босфоръ и Дарданелѣ, такъ тутъ скасувала трактатъ Санъ-Стефаньскій. Коли-бъ Россія хотѣла забирати Галичину, то нехибно пôднесла-бы свôй протестъ Европа, котра не хоче допускати, абы Россія дальше розширялася на захôдъ. Але допустѣмъ навѣть, — що есть не правдоподôбне, — щобы Россія, по довшôмъ або коротшôмъ часѣ, забрала Галичину, щó на тôмъ зыскавъ-бы нарôдъ? Россія почала-бы заводити школы съ московскимъ языкомъ, то тамувало-бы просвѣту, пôдтримувало-бы темноту люду, на его погибель!

Кому добро народу не на словахъ, але въ самôй рѣчи лежитъ на серци, той замѣны Австріи на Россію желати собѣ не може, и народовцѣ еи собѣ не желаютъ. Народовцѣ до того вѣрятъ въ поступъ, що и въ Россіи, скорше чи пôзнѣйше, побѣдитъ правда; що и тамъ пôзнаютъ, що не въ розширюваню границь, але въ задовольненю народôвъ лежитъ сила державы; що и тамъ разъ закинутъ политику „обрусенія“, сепаратизмъ Украины знайдутъ смѣшнымъ и перестанутъ вѣрити доносамъ нашихъ „русскихъ“ зô Львова.

Стефанъ Качала.

Загальне ополченье и право спадкове.

Двѣ важнй справы ждутъ нынѣ въ радѣ державнôй на полагодженье: справа загального ополченя и проектъ до уставы, нормуючои спадкове право господарствъ селяньскихъ. Обѣ справы выйшли зъ иниціятивы правительства и становлятъ широкій предметъ дискусіи въ комисіяхъ рады державнои. Обѣ дотыкаютъ такожь дуже близько интересôвъ нашого краю, именно податку крови и хлѣборобства.

Содержанье обохъ проектôвъ до згаданыхъ уставъ подали мы вже въ ч. 16. „Дѣла“ и читателѣ нашй зрозумѣли певно дуже докладно ихъ далеконосность. Нынѣ хочемо бодай въ короткости представити хôдъ дебатъ въ комисіи „обороны державнои“ надъ проектомъ уставы о загальнôмъ ополченю, якй велися тамъ-же 22 с. м. Дебату почавъ пос. Матушь деякими пытанями, зверненными до министра вôйны, гр. Вельсергаймба, именно: якъ завысоке буде число ополченикôвъ, чи ополченики будутъ уживанй до службы военнои и по-за границями державы, якъ высокй будутъ кошты загального ополченя, яке ихъ узброенье, уборы и т. д. Министеръ Вельсергаймбъ дававъ на все довгй и всесторонни ôтповѣди. Ôнъ заявивъ, що потребу уставы выкли-

РУСИНЫ

пôдъ взглядомъ етнографичнымъ, языковымъ, историчнымъ и литературнымъ *).

Перекладъ статіи д-ра Ом. Огоновского.

I.

Етнографія.

Русины якъ пôдъ взглядомъ етнографичнымъ, такъ и языковымъ суть осôбнымъ племенемъ ôтъ Великороссôвъ. Тіи обѣ народности — Русины и Великороссы — черезъ кôлька сотъ лѣтъ ôтъ ихъ выступу въ исторіи були означуванй осôбными именами; и такъ: колишнй славяньскй племена въ нынѣшнôй полуднево-захôднôй Россіи почавши ôтъ IX. столѣтя, а мешканцѣ нынѣшнои Волини и Галичины почавши ôтъ XI. столѣтя звалися „Русь“, „Русины“, коли тымчасомъ мешканцѣ Ростовско-Суздальскихъ околиць и Вятки вже почавши ôтъ XV. столѣтя называно именемъ Москвá. Тую назву Русь, якъ звѣстно, приняли найперше Поляне, мешкаючй по-надъ Днѣпромъ, ôтъ Варяго-Русôвъ (Норманôвъ), котрй, хочь и становили пануючу верству, въ короткôмъ часѣ съ запанованными Славянами зъамальгамувалися и ихъ звычаѣ и мову приняли. Москвá-жь, въ узшôмъ змыслѣ того слова, перенесла свое имя на тіи славяньскй племена пôвнôчнои Россіи, котрй поселилися посередъ Финôвъ. Якъ зъ однои стороны тіи Славяне, що приняли имя „Русины“, надали Варяго-норманьскимъ ворохобникамъ свою питому культуру, такъ зъ другои стороны тіи славяньскй племена, що мешкали помежи Финами, перевысшили швидко своихъ сусѣдôвъ въ кождôмъ взглядѣ и зъабсорбували ихъ цѣлковито якъ пôдъ взглядомъ политичнымъ такъ и соціяльнымъ. Хочь оно правдоподôбно, що околицю Ростовско-Суздальску, де центральна власть въ XII. и XIII. столѣтю поклала угольный камѣнь до московского царства, въ часахъ твореня общинъ у численныхъ славяньскихъ племенъ заселяли выключно Фины, то все-жь сильнй наплывы поселенцѣвъ зъ перелюдненого Новгорода, зъ околиць Смоленьска и Вятки, якъ и зъ полудневои Руси вже въ X. столѣтю причинилися дуже до перемѣны тамошныхъ азійскихъ обставинъ. Коли-жь велике княжество Московске переняло политичну ролю рускои митрополіи Кіева, зруйнованои нападами Монголôвъ и межиусобицями, то оно присвоило собѣ и имя свого вже не небезпечного соперника, щобъ выступити яко правный наслѣдникъ того-жь и стародавнымъ популярнымъ именемъ обгорнути поодинокй славяньскй племена. Пôсля того далекосяглого аннектованя оставъ старый край „Русь“ безъ имени, коли тымчасомъ було неможливо, щобъ обѣ народности могли на довго однаково бути зваными. Тожь Московске велике княжество звалося „руске“, а и цѣла сцентрализована держава „Русь“. Властивый край Русинôвъ мусѣвъ оглядатись за новымъ именемъ; але не прійшло до певнои одностайнои назвы. Новй выразы: „Малорусь“, „Украина“, „Гетьманщина“ не могли удомашнитися вже за про те, що означали або тôлько одну часть народности, або увзглядняли тôлько певну добу въ ихъ исторіи. Що до назвы „Малорусь“, то звѣстно, що вже Юрій II., послѣдный князь рускій Галича и Володимирія, въ р. 1334 принявъ титулъ „natus dux totius Russiae minoris“. Коли-жь въ XIV. столѣтю именемъ „Малорусь“ называно княжества Галичь и Володимиръ, то въ Переяславскôмъ договорѣ (1654 р.) козацкого гетьмана Богдана Хмѣльницкого съ Олексѣемъ, великимъ княземъ Московскимъ, названо тымъ именемъ полудневу Русь, прилучену до Московского царства, при чѣмъ те царство названо въ першій разъ „Великорусею“. Однакожь назва „Малорусь“ стала доперва тогды популярною, коли Велике княжество Московске съ своею новѣйшою рускою политикою справдѣ яко Великорусь себе заявило. Дальше Русины въ Австріи называются такожь „Ruthenen“. При тôмъ треба спôмнути, що назва „Rutheni“ въ латиньскихъ лѣтописяхъ знаходится вже въ XI. столѣтю. Ся назва набрала твердого грунту головно въ XV. и XVI. столѣтю, коли выразы „Rutheni“ и „Moscovitae“ могли бути собѣ противставленй. Тымчасомъ племенна рôзниця пôсля прилученя Украины до Великого княжества Московского (1654 р.) черезъ два столѣтя майже не була захована. Зъ того бо часу древный головный городъ рускій Кіевъ що разъ бôльше и бôльше тративъ свою культурну мисію, бо значнѣйшй ученй переселялися до Москвы и такъ тамтуды перенесли осередокъ литературнои дѣяльности Руси. Коли-жь найталантливѣйшй малорускй писателѣ пожертвували свои услуги новôй ôтчинѣ и на грунтѣ свого матерного языка московскій идіомъ дальше выробляли, то можна було при тôй апатіи для всякого политичного и литературного дѣла, яка въ Кіевѣ выробилася, навыкнути до того, що не спостерѣгалося нѣякои рôзницѣ межи Малорускимъ и Московскимъ. Коли-жь надто Петро Великій поодинокй малорускй и московскй области свого царства урядово за рускй уважавъ и новôй обще-рускôй литературѣ надавъ новый зворотъ и нове содержанье, то здавалося бути майже неохибнымъ, що малорускій языкъ буде чахнути. Вправдѣ свѣдомôсть народнои ôтрубности була межи т. зв. Малорусами тягломъ живою, однакожь ихъ языкъ при даныхъ обставинахъ майже зовсѣмъ не мôгъ розвиватися, ажь доперва въ послѣдныхъ десяткахъ XVIII. столѣтя звернулася малоруска литература на природну дорогу свого дальшого розвою*).

Що до порôвнуваня руского языка съ низшо-нѣмецкимъ (plattdeutsch), то треба примѣтити, що то порôвнуванье, въ грунтѣ беручи, есть илюзоричне. Народнôсть руска мае свôй питомый физичный и духовый типъ, свои питомй звычаѣ и обряды, свôй ôтрубный историчный характеръ, котрый особливо въ богатôй и оригинальнôй поезіи народнôй знаходитъ свôй вѣрный выразъ, — коротко, руска народнôсть мае свою исторію, свою лицарску добу. Рускій языкъ выказуе въ граматичнôй будовѣ консеквентну одноформнôсть, такъ що въ области руского языка розрôзняемо чотыри діялекты, въ котрыхъ можна примѣтити тôлько незначнй рôзницѣ. До низшо-нѣмецкого

*) Статья ся була умѣщена въ „Allgemeine Encyklopädie der Wissenschaften und Künste von Ersch und Gruber. II. Section, von August Leskien, 37. Theil“.

*) Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache“ von Dr, E. Ogonowski, Lemberg 1880, S. 4—9.

кали взгляды на значну военну силу сусѣдныхъ державъ, подавъ ôттакъ въ тайнѣ цифру збройныхъ людей, яку надѣеся позыскати по принятю проектованои уставы и запоручивъ, що правительство не намѣряе уживати ополченикôвъ по за границями державы до службы военнои. По тыхъ есенціональныхъ поясненяхъ приступила комисія до дальшои дебаты надъ проектомъ, але застерегла собѣ, щобы головнѝ точки уставы були дуже докладно означенѝ, щобы ополченя не надъуживано навѣть на случай вôйны и щобъ покликанье ополченикôвъ по можности зробити зависимымъ ôтъ тѣлъ конституційныхъ. Въ подôбнôмъ дусѣ промовляе и австрійска праса въ загалѣ, а угорске дневникарство домагаесь вже нынѣ такихъ клявзуль въ уставѣ, котрѝ зъ горы выключали бы всяке надъуживанье загального ополченя изъ стороны правительства. Дневники угорскѝ ударяютъ головно на стилизаціи §. 5. проекту уставы, именно на слова: „Въ случаю надзвычайнои потребы и для доповненя краевои обороны можна покликати особы першого покликаня до доповненя збройнои силы.“ Зъ сихъ бо слôвъ выходитъ, що правительству даесь необмежена майже власть, скликувати ополченикôвъ и доповняти ними збройнѝ силы, бо нѣхто не буде мôгъ сконтролювати, чи зайшла надзвычайна потреба або нѣ? Такимъ побытомъ розширено бы при помочи проектованои уставы лишь обовязокъ службы военнои зъ дотеперѣшныхъ 12 лѣтъ на 18 лѣтъ, т. е. замѣсть до 32 до 38 року житя. Кождый горожанинъ австрійскій, покôнчившій свои лѣта службы линіевои, резервовои и обороны краевои, лишався-бы заедно въ прикрôй непевности, чи не зайде случайно та надзвычайна потреба, котра наложитъ на него обовязокъ служити ще 6 лѣтъ въ рядахъ обороны краевои. Зависѣло бъ то ôтъ референта за зеленымъ столикомъ въ министерствѣ вôйны, ôтъ его дискреційного слова: чи зайшла надзвычайна потреба чи нѣ. Симъ нарушено-бы дуже такъ спокôй житя родинного, якъ и свободу заробкованя и промышлюваня. Угорске дневникарство допоминаесь про-то точнѣйшои стилизаціи §. 5. котра усунула бъ всякѝ сумнѣвы.

Проектъ уставы о спадковôмъ правѣ господарствъ селяньскихъ дотыкае дуже живо интересôвъ нашихъ хлѣборобôвъ, именно посѣдателѣвъ грунтôвъ селяньскихъ. Есенція уставы заключаеся именно въ двохъ параграфахъ, въ 4 и 5, де сказано, що на случай, коли властитель умре безъ завѣщаня, то господарство его, т. е. обôйстье съ всѣмъ, що потрѣбне до правильного и порядного веденя господарства, припадаютъ лишь однôй особѣ. До теперь водится у насъ такъ, що дѣти або спадкоемники „батькôвщины“ дѣлятся спадкомъ въ рôвныхъ частяхъ и кожде зъ нихъ господарюе на своѣмъ. Господарка така мусѣла однакожь бути завсѣгды недостаточною и дуже мизерною, бо якъ звѣстно нашѝ селяньскѝ господарства суть дуже малѝ на малыхъ грунтахъ, а дробленье ихъ на ще меншѝ части, на морги и навѣть загоны, вплывае дуже некористно на управу землѣ. Властитель одного або двохъ моргôвъ грунту не бувъ нѣколи въ силѣ дати земли то, що ѣй належалось, т. е. доброи справы. Ôнъ не бувъ въ силѣ удержати на своѣмъ кавалку потрѣбного до роботы и точного товару. Тому и рôля его пустѣла съ кождымъ рокомъ и не давала ему достаточныхъ средствъ до житя, а тымъ менше до пропитаня своеи родины. Надмѣрне дробленье грунтôвъ селяньскихъ творило лишь пролетаріятъ, а збôжева продукція краю малѣла съ кождымъ рокомъ.

Проектована устава стремитъ отже до того, щобы по можности спинити нераціональне надмѣрне дробленье грунтôвъ селяньскихъ. Для Галичины не буде се рѣчь зовсѣмъ нова. Старшѝ люде тямлятъ ще тѝ часы, коли по родичахъ переходивъ грунтъ на найстаршу дитину, котра була обовязана молодшихъ братôвъ и сестеръ сплатити. Устава нынѣшна хоче поволи привертати давнѣйшій спадковый порядокъ. При тôмъ не обмежуе она послѣдну волю родичѣвъ. Умираючѝ родичѣ будутъ могли и теперь розпорядити своимъ майномъ по своѣй воли, т. е. подѣлити свою землю. Але наколи самѝ не розпорядятъ майномъ, то тогды устава буде вже обовязувати.

Що належитъ уважати приналежностею господарскою, на котрôй засяде одинъ господарь, то означае загальна устава цивильна. Однакожь соймъ означитъ докладно, якѝ предметы господарскѝ належитъ уважати господарскимъ инвентаромъ. Соймъ означитъ такожь, чи лишь хтось зъ потомкôвъ, чи такожь и другѝ свояки, вдова або вдовець, будутъ мати право обняти спадокъ и въ якôмъ порядку по собѣ. Правнѝ дѣти або легитимованѝ будутъ мати першеньство передъ неправными и адоптоваными.

Кромѣ того §. 16 проектованои уставю мае такожь на цѣли спинити громадженье селяньскихъ господарствъ въ одныхъ рукахъ и закупованье тыхъ господарствъ бôльшими посѣдателями, т. е. дворами. Вже зъ сказаного показуесь, що проектована устава зробила бъ великій переворотъ въ теперѣшныхъ господарскихъ ôтношеняхъ нашого краю. Але будь-якъ будь, переворотъ сей выйде въ загалѣ въ користь нашихъ хлѣборобôвъ. Господарка дрôбна, селяньска буде управильнена и подасть пôдставу до умнѣйшои управы землѣ, до меліорацій, до кредиту и поправы хову товару. Наколи-бъ по тôй уставѣ выйшла ще друга, котрою означено-бы точно, яке minimum селяньского господарства було-бъ вôльне ôтъ насильнои продажи въ дорозѣ лицитаційнôй и екзекуцій податковыхъ, на тогды доля нашихъ хлѣборобôвъ мусѣла бъ поправитись и господарства селяньскѝ були-бъ безпечнѝ передъ руиною.

Проектъ сеи уставы державнои есть, що такъ скажемо, неначе рамами для уставъ поодинокихъ краѣвъ въ тôмъ дѣлѣ, подôбно, якъ н. пр. устава о коммасаціи грунтôвъ. Устава почне обовязувати въ краяхъ ажь тогды, коли буде краева устава въ тôмъ дѣлѣ. Закимъ то станеся, треба буде компетентнымъ органамъ основно роздивитися въ нашихъ селяньскихъ ôтносинахъ аграрныхъ, треба щобъ и частнѝ знатоки тыхъ ôтносинъ забирали прилюдно голосъ, высвѣчували справу и пôдготовляли такъ еи розвязку, щобъ выйшла въ якъ найбôльшу користь селяньского рôльничого стану.

Процесъ Михалка и товаришѣвъ.

(Дальше.)

2. Мотивы обжалованя Кароля recte Саула Хувеса суть слѣдуючѝ: Францишокъ Франковскій есконтувавъ за посередництвомъ Хувеса въ Заведеню вексель акцептованый черезъ него и его жену и выставленый дня 15 падолиста 1882 р. на суму 1080 зр. Пôсля квитôвъ находячихъ-ся въ актахъ, выплативъ Франковскій на рахунокъ сего довгу въ шѣсть ратахъ ôтъ 5 грудня 1882 до 8 серпня 1883 р. разомъ 550 зр. на руки Хувеса, котрый однакожь, якъ самъ признае, не ôтдавъ до касы Заведеня а присвоивъ собѣ. Хувесъ оправдуеся тымъ, що задержавъ выплаченѝ черезъ Франковского грошѣ для того, бо передъ тымъ выплативъ зъ власнои кишенѣ есконтовану готôвку за вексель есконтованый черезъ фирму Кропфъ и Бомбахъ. Оправдуванье се есть однакожь неправдиве, бо Хувесъ до такого самовôльного поступованя не мавъ права, а твердженье его, що спеціяльно въ сѣмъ одномъ случаю мавъ уповажненье ôтъ Михалка, есть такожь неправдиве, позаякъ Михалко каже, що о ратахъ сплаченыхъ Франковскимъ нѣчого не знавъ. Впрочѣмъ мусѣло-бы то бути выказане въ книгахъ Заведенія, що однакожь не наступило, а дирекція Заведенія обтяжила „готôвкою одержаною ôтъ Франковского въ сумѣ 550 зр.“ конто Хувеса заложене доперва съ кôнцемъ 1883 р. Помежи векслями Кропфъ и Бомбахъ есконтоваными въ Заведенію нема такожь векслю на суму 550 зр. Германъ Бергъ въ спôлцѣ съ Маврикіемъ Авергановъ есконтували вексель платный 10 марта 1882 р. на 400 зр. за посередництвомъ Хувеса въ Заведенію, а въ маю заплатили Хувесови рату 50 зр., котрои то сумы ôнъ не ôтдавъ такожь касѣ Заведенія а присвоивъ собѣ. Обжалованый Хувесъ оправдуеся тымъ, що тою сумою казавъ обтяжити свое конто въ Заведенію и говоривъ о тôмъ съ директорами: д-рмъ Ив. Добряньскимъ и Цѣпановскимъ. Сѝ заперечуютъ однакожь тому, и кажутъ, що въ тôмъ часѣ Хувесъ не мавъ ще зовсѣмъ власного конта въ Заведенію. Мойсей Горовицъ подавъ такожь, що вручивъ Хувесови рату 50 зр. до вплаченя еи въ касѣ Заведенія; суму ту присвоивъ собѣ Хувесъ такожь. Саламонъ Бардахъ вручивъ Хувесови дня 23 сѣчня 1883 р. суму 250 зр. довжну Заведенію, щобы ôнъ еи въ касѣ Заведенія зложивъ; Хувесъ выставивъ ему на ту суму квитъ, а до касы сплативъ лишь 75 зр. Хувесъ оправдуеся тымъ, що то сталося за вѣдомостею дирекціи, однакожь и то показуеся неправдивымъ.

3. Въ галицкой щадници були заставленѝ паперы Заведенія на суму 21.000 зр. Дня 7 цвѣтня 1882 р. выймивъ Адольфъ Киндлеръ тѝ паперы зъ щадницѣ, дѣлаючи въ имени и зъ уповажненя Заведенія. До сихъ паперôвъ додавъ Киндлеръ ще кôлька власныхъ и заставивъ всѣ разомъ въ галицкôмъ банку кредитовôмъ, котрый зô взгляду на то, що дае за паперы относительно бôльшу суму якъ щадниця, — выплативъ Киндлерови по вырôвнаню належностей щадницѣ 8.256 зр. 67 кр. Зъ грошей тыхъ, котрѝ Киндлеръ мавъ выплатити Заведенію, задержавъ ôнъ собѣ 955 кр. 67 кр. и оправдуе то тымъ, що заплативъ тыми грôшми за директора Михалка удѣлъ въ галицкôмъ товариствѣ торговельнôмъ, до котрого Михалко вступивъ яко членъ и мавъ заплатити 1.000 зр. Михалко перечитъ тому и каже, що Киндлеръ хотѣвъ ему жертвувати удѣлову книжочку товариства торговельного яко подарунокъ за его труды при заложеню сего товариства. Впрочѣмъ Киндлеръ не мавъ права уживати грошей належачихъ до Заведенія для Михалка, бо сей вступивъ зъ власнои волѣ и въ власнôмъ интересѣ до товариства торговельного, въ котрôмъ Заведеніе мало удѣлъ на 20.000 зр. записаный на имя Евгенія Дудкевича.

По ôтчитаню акту обжалованя промовивъ прокураторъ Жмѣнковскій: „Донесено менѣ, що свѣдокъ Теофиль Король, котрый першій зробивъ донесенье въ сѣй справѣ а котрый доси перебувавъ въ Варшавѣ, есть теперь у Львовѣ, а навѣть, якъ сказано, находится тутъ въ сали межи публикою. Выс. трибуналъ зволитъ про-то завôзвати сего свѣдка, а коли ôнъ находится дѣйстно въ сали, вôзвати его, щобы зъ салѣ выйшовъ“. На завôзванье предсѣдателя трибуналу пôдносится зъ помежи публики чоловѣкъ прилично одѣтый, брунетъ, высокого росту, и выходитъ зъ салѣ. Трибуналъ приступивъ теперь до переслуханя Михалка.

На запытанье предсѣдателя трибуналу: коли и якими фондами основано „Общ. рольн.-кредит. Заведеніе“ ôтповѣдае Михалко: Заведеніе заложено ще 1873 р. Фондъ закладовый выносивъ 150.000 зр. въ паперахъ, а основателями були фонды вдôвъ и сирôтъ по гр. кат. священикахъ Аепархіи львôвскои и епархіи перемыскои. Доперва пôзнѣйше дозволило министерство щобы Заведеніе, котре доси було товариствомъ, перейшло на спôлку съ необмеженою порукою съ капиталомъ закладовымъ 150.000 зр., зложенымъ черезъ основателѣвъ въ цѣнныхъ паперахъ. Въ статутахъ було сказано, що капиталъ сей, якъ задатокъ ôтъ основателѣвъ, мае позôстати въ Заведенію такъ довго, доки ажь фондъ резервовый не вынесе 150.000 зр. До фонду сего зложивъ вдовичо сирôтскій фондъ аепархіи львôвскои 75.000 зр. въ паперахъ а фондъ перемыскій зложивъ 35.000 зр. такожь въ паперахъ, котрѝ ôттакъ замѣнено на готôвку около 26000 зр. — Въ жовтни 1875 р. вступивъ Михалко до Заведеня якъ надъ бухгальтеръ съ платнею 1500 зр.; въ два мѣсяцѣ пôдвысшено ему платню вже на 2.400 зр. а въ 1877 р. вступивъ ôнъ до управляючого совѣта и зôставъ директоромъ а разомъ и надъ бухгальтеромъ Заведенія. Ôтъ 1880 р. побиравъ ôнъ платню 3.600 зр. рôчно. Рôвночасно съ нимъ були директорами Заведенія д-ръ Добряньскій и о. Ев. Меруновичь; Добряньскій однакожь бувъ вже и передъ тымъ а о. Меруновичь вступивъ съ нимъ рôвночасно. Въ 1882 р. бувъ ôнъ такожь директоромъ товариства торговельного (Handelsgesellschaft), заложеного Киндлеромъ. Въ 18[illegible] выступивъ ôнъ добровôльно зъ Заведенія. (Предсѣд.: „Вамъ тихцемъ приказано выступити.“) На замѣтку предсѣдателя, що Михалка обжалована за сфалшованье билянсу зъ 1880 р., котрый ôнъ збôльшивъ о 21.000 зр., каже обжалованый: Ажь до передвчера не знавъ я, о що розходится, доперва зъ обжалованя довѣдався я, що ту розходится о незгôднôсть чиселъ. Въ книгахъ суть числа подрôбно записанѝ, въ билянсѣ же они стягаются разомъ. Пôдвысшенье чиселъ въ билянсѣ не сталося анѣ на мôй приказъ анѣ за моею вѣдомостею. Рôзниця есть вправдѣ о 2100 зр., але така манипуляція була-бы безъ всякого пожитку. Черезъ пôдвысшенье билянсу о тому суму я не представивъ-бы билянсъ користнѣйшимъ. Цѣла похибка въ сѣмъ билянсѣ дасться хиба лишь порôвнати съ опечаткою въ книжцѣ за котру автора книжки не можна винувати. На тѝ поясненя Михалка каже предсѣдатель, що свѣдокъ, Король, зôзнавъ, що Михалко казавъ ему ту суму вписати до билянсу. (Тутъ выступивъ прокураторъ и на его жаданье Король выйшовъ зъ салѣ.) На пытанье предсѣдателя, що то суть „дописувателѣ“, каже Михалко, що такъ означувано въ Заведенію непевнѝ позиціи, довги; для чого такъ называно тѝ позиціи въ Заведенію, ôнъ не знае, бо уживано ихъ вже передъ тымъ, заки ôнъ ще вступивъ.

Фалшиве вставленье сумы 4500 зр. межи актива Заведенія пояснюе Михалко такъ: Правда, що такѝ манка въ другихъ банкахъ не проявляются, але Яминьскому то часто лучалося, ôнъ прійшовъ въ такôмъ случаю до мене и похибку вышукавъ. Такъ було отже и въ сѣмъ случаю. Яминьскій прійшовъ до мене и повѣдомивъ мене о тôмъ манку. Того дня случайно знавъ я цѣлый хôдъ справъ въ Заведенію и сказавъ ему, що то манко не може зъ сего дня походити. Мы шукали по всѣхъ книгахъ, але не могли нѣчого знайти; де тая сума подѣлася, трудно було знати, можна лишь припускати, що десь сталося при конто-корренте. Яминьскій бувъ незручный и забудько и не знавъ де грошѣ подѣлися. Въ загалѣ урядники въ Заведенію були люде дуже нездôбные безъ всякои науки, котрѝ або прійшли зъ войска або такѝ, що покинули гимназію. Я мусѣвъ ихъ доперва учити. Съ такими урядниками отже годѣ було робити, а усувати ихъ не можна було, бо дирекція хотѣла мати лишь своихъ людей урядниками. Яминьскій впрочѣмъ бувъ чоловѣкъ честный и я не припускавъ, щобы тѝ грошѣ здефравдувавъ. Правда, я повинен бувъ заразъ, скоро лишь показалося манко, усунути Яминьского зъ Заведенія, але я зъ людско-

---

або plattdeutsch належатъ окрôмъ голендерского и фризійского низшо-саске на пôвночи и всходѣ Лабы и вестфальске на захôдъ ôтъ Нідервезеръ ажь до Рену. Окрôмъ того въ plattdeutsch есть по-при тыхъ нарѣчіяхъ ще многократно рôзнѝ языковѝ ôтмѣны, такъ що въ нынѣшнôй порѣ тіи письменники, котрѝ уживаютъ plattdeutsch діялектъ, свои поезіи, оповѣданя и приказки звычайно пишутъ въ изъустнôй маньерѣ своеи вузшои ôтчины. Взагалѣ взглядомъ plattdeutsch належитъ увзгляднити слѣдуючу замѣтку И. Фридр. Даннейля*): „Коли plattdeutsch передъ сотками лѣтъ перестало бути письменнымъ языкомъ, тожь не достае ему такожь спôльнои, цѣлôсть обôймаючои звязи; діялектъ розпадався що-разъ бôльше и бôльше на велике число нарѣчій, зъ котрыхъ кожде мае свою питомôсть въ вымовѣ, особливо самогласныхъ“. Даннейль наводитъ такожь, що съ кождымъ рокомъ множатся трудности, щобъ plattdeutsch докладно выучити, бо великаньскими кроками поступае до вымору. А що новогорѣшно нѣмецке вытискае долѣшно-нѣмецкій діялектъ навѣть изъ старои Саксоніи, то сей лексикографъ думае, що вже недалекій часъ, коли plattdeutsch можна буде уважати за вымерле.

Такъ отже низшо-нѣмецке (plattdeutsch) стоитъ въ зовсѣмъ иншихъ ôтносинахъ до новогорѣшно-нѣмецкого (neuhochdeutsch), якъ языкъ малорускій до великоруского. Исторія не знае нѣякои низшо-нѣмецкои народности съ одноформнымъ языкомъ, съ еи выразистымъ типомъ и съ питомымъ характеромъ народнои поезіи, коли тымчасомъ существованье рускои народности неохибно доказане историчными фактами. Богатство языкове тои народности було ôтъ двохъ столѣть въ користь московского діялекту систематично вызыскуване, черезъ що давна руска народнôсть неохибно мусѣла вступити въ дивнѝ ôтносины до новоутвореного россійского языка. Коли отже нынѣшный россійскій языкъ повставъ зъ мѣшанины діялекту московского, руского и церковно славяньского языка, — новогорѣшно-нѣмецкій языкъ завдячуе свою екзистенцію процесови, котрый съ выробленьемъ россійского языка нѣякъ въ порôвнанье положенымъ бути не може. Бо жь новогорѣшно-нѣмецкій языкъ не есть нарѣчіемъ одного якого народу Нѣмцѣвъ, але зô всѣхъ діялектôвъ черезъ пильнôсть ученыхъ, почавши ôтъ Лютерового перекладу Библіи, взрôсъ до такои красы и ставъ въ уживаню*) въ цѣлôй Нѣмеччинѣ. Такій штучно утвореный языкъ мôгъ отже легко стати спôльнымъ добромъ поодинокихъ Нѣмцѣвъ, коли при принятю того спôльного письменного и розговорного языка ôтрубнôсть поодинокихъ племенъ зовсѣмъ не була нарушена. И чи-жь то можливе, щобъ рускій языкъ мавъ упасти на низькій степень діялекту длятого, що великорускій языкъ его коштомъ высоко выробився? Пôсля нашого погляду мало-рускій языкъ позôстане и на дальше въ категоріи языкôвъ, бо его литература въ зростѣ переходитъ и по-надъ низьку сферу щоденности. Коли Фрицъ Шверинъ, Кляусъ Гротъ, Фрицъ Райтеръ и иншѝ свои популярнѝ творы бôльше зъ пошанованя народного идіому пишутъ въ низшо-нѣмецкôмъ діялектѣ, — рускѝ письменники уживаютъ свого матерного языка въ тôмъ сердечнôмъ пересвѣдченю, що интересы того языка у всѣхъ галузяхъ умѣетности перестерѣганѝ бути повиннѝ. Впрочѣмъ не пôдлягае нѣякому сумнѣвови, що новогорѣшно-нѣмецкій языкъ, яко языкъ культурный, стоитъ высше, якъ языкъ россійскій*), отже и мôгъ бути вынесеный до языка литературного поодинокихъ нѣмецкихъ племенъ. Коли-жь языкъ россійскій ще не есть языкомъ свѣтовымъ, — отже и найблизше спорôдненый съ нимъ языкъ, именно рускій, не може бути въ своѣмъ розвою покривдженый, мимо того, що колись тамъ поодинокѝ славяньскѝ народности, понехавши свôй питомый языкъ, приняли бъ его за языкъ письменный и розговорный. Впрочѣмъ черезъ ново горѣшно-нѣмецкій языкъ вытисненѝ тôлько нѣмецкѝ діялекты, коли тымчасомъ прочѝ, до германьскои родины приналежнѝ языки, якъ англійскій, шведскій и дуньскій, въ теперѣшности тѣшатся самостôйнымъ существованьемъ. Ба навѣть голяндске, вѣтва низшо-нѣмецкого нарѣчія, культивуеся теперь пильно и выказуе досыть поважну литературу. Коли отже Дунцѣ свого языка на близько имъ спорôдненый шведскій языкъ промѣняти не хочутъ, а Голяндцѣ для новогорѣшно-нѣмецкого языка нѣякои симпатіи не оказуютъ, — то нехай же и Русины съ тымъ бôльшимъ правомъ не кладутъ россійского языка по-надъ свôй милозвучный языкъ.

(Дальше буде.)

*) „Wörterbuch der altmärkisch-plattdeutschen Mundart“. Salzwedel, 1859. Vorrede.

*) Гл. „Die deutsche Sprache“ von Aug. Schleicher, Stuttgart, 1860, 105—108.

*) Пыпина „Обзоръ исторіи славянскихъ литературъ“. Изданіе первое. СПб. 1865, ст. 527.

того не зробивъ, бо я бувъ переконаный, що такъ Яминьскій якъ Держко и Дуткевичь суть люде честнй. Манко тое приказавъ я вписати на конто векслеве въ надѣѣ, що оно пôзнѣйше выкрыеся. (Предс.: На имя Левицкого.) Обжал.: Нѣ, на нѣчіе имя; записано лишь пôдъ якимсь именемъ и дано двѣ черточки. Пôзнѣйше чувъ я, що такй случаѣ часто повторялися. Ôтписати сеи сумы я не мôгъ, бо не мавъ до того права, а впрочѣмъ не признано еи яко позитивну страту. Я предложивъ отже совѣтови, щобы ту суму вписати въ актива, доки она не вынайдеся и совѣтъ на то згодився. Пôзнѣйше Король денунціовавъ мене передъ совѣтомъ, передъ котрымъ я такъ якъ теперь оправдався. Опôсля казавъ я ту суму переписати зъ конта векслевого на конто Яминьского, бо инакше не було-бы згоды съ портфельомъ.

Теперь приступлено до третои точки обжалованя о спроневѣренье. Михалко заперечуе тому, будьто-бы ôнъ въ 1883 р. за вынятй зъ портфелю Заведенія 64 штуки векслѣвъ — часть грошей собѣ присвоивъ. Обжалованый такъ оповѣдае: Въ тую пору бувъ станъ Заведенія дуже прикрый; грошей не можна було нѣякъ роздобути. Я мусѣвъ отже удаватися до приватного банку Кона и у него я реесконтувавъ векслѣ. Конъ видѣвъ мое прикре положенье и казавъ собѣ платити высокй проценты, зразу 12%, а ôттакъ навѣть 18%. Ба, не досыть того, Конъ не хотѣвъ напослѣдокъ дати грошей, але ще давъ менѣ замѣсть моихъ добрыхъ векслѣвъ свои що-найгôршй, котрыхъ навѣть своимъ жиромъ не заосмотривъ. Дирекція Заведенія не хотѣла тыхъ векслѣвъ приняти. Тогды отже я обнявъ интересъ на власну руку. О тôмъ я ще передъ тымъ заявивъ Дирекціи.

Предс.: Кому жь, коли и вы були директоромъ?

Обжал.: Я говоривъ тогды о тôмъ съ Добряньскимъ чи съ Меруновичемъ, а може и съ Цѣпановскимъ, бо Цѣпановскій бувъ тогды вже заступникомъ директора. Я оказавъ имъ, що хвилево не маю грошей, але я возьму векслѣ на себе. Я мôгъ отже векслѣ уважати яко мою власнôсть. Въ тôй цѣли выставивъ я навѣть Дирекціи актъ нотаріяльный на 50.000 зр. Непевнй векслѣ отже уважавъ я за свою власнôсть; выносили они 13.000 зр. Заведеніе не потерпѣло черезъ мене нѣякои страты, бо я мавъ фабрику церезины, котра суму 15.000 зр. зовсѣмъ покрывала. Въ тôмъ отже часѣ давъ я часть векслѣвъ Конови, а часть собѣ задержавъ. Векслѣ Заячкôвского на 16 чи 17 000 я уживъ для себе доперва тогды, коли я дѣйстно всѣ векслѣ переймивъ.

Предс.: Чи вы брали векслѣ частями, чи всѣ наразъ?

Обжал.: Частями, по 12—15.000. Разъ взявъ я лишь на бôльшу суму, а то тогды, коли митрополитъ Сембратовичь потребувавъ грошей, бо купувавъ якусь реальнôсть. Я ему выплативъ около 30.000 зр., бо митрополитъ стоявъ въ такихъ ôтносинахъ до Заведенія, що Заведеніе мусѣло выстаратися для него грошей. Михалко оповѣдае дальше, що ôнъ зробивъ лишь прислугу Заведенію, бо старався о грошѣ, котрыхъ трудно було роздобути. Опôсля ѣздили до Вѣдня директоры Ляндесбергъ и Цѣпановскій, щобы тамъ векслѣ высше реесконтувати, але интересъ не удався черезъ неôтповѣдне поступованье Цѣпановского.

Предс.: Вы взяли отже добрй векслѣ Заведенія, занесли до Кона и вымѣняли у него за другй, нездалй?

Обжал.: Я занѣсъ векслѣ до Кона и лишивъ у него; я бувъ тогды дуже роздразненый. Конъ мене вызыскувавъ, бо то бувъ лихварь и я бувъ-бы его запôзвавъ, якъ-бы не то, що ôнъ занедужавъ и небавомъ померъ. Я стративъ черезъ него кôльканадцять тысячь.

Предс.: Вы розпочали 1883 р. будову фабрики; кôлько вы на ню выдали?

Обжал.: Зъ власныхъ грошей около 35.000.

Предс.: Вы-жь тогды були бѣднй и не мали нѣчого, коли прійшли до Львова.

Обжал.: Я мавъ тогды своихъ 50.000 зр.

Предс.: Держко однакожь каже, що вы тогды були бѣднй и позичили навѣть у него 50 зр.

Що до пôдпису на векслѣ Козьебродского, на котрôмъ бувъ пôдписаный Пôдгорецкій, учитель домовый его дѣтей, каже Михалко, що ôнъ не знае, якимъ способомъ пôдписъ тамъ взявся. Пôдписъ бувъ не четкій и не впавъ ему въ очи. Що до акту нотаріяльного, то зновъ каже, що ôнъ его выставивъ ажь тогды, коли выступивъ зъ Заведенія.

Сов. Дуньевичь: Заведеніе повѣрило вамъ отже лишь на слово; якъ же можна було вамъ повѣрити?

Обжал.: Прошу! Якъ довго я бувъ директоромъ, то менѣ вѣрили.

Зъ дальшои розправы показуеся, що на третôй части фабрики належачои до Михалка есть бôльше якъ сто тысячь довгу: 40.000 зр. позички Банку краевого, 13.000 зр. за векслѣ Кона, а 50,000 за иншй векслѣ, зъ котрыхъ готôвку обернувъ ôнъ на фабрику.

Предс.: Знатоки кажутъ, що въ жадныхъ банкахъ нема того звычаю, щобы такй сумы вписувати въ актива.

Обжал.: Нема. Въ другихъ банкахъ вызначуеся на случай бракôвъ въ касахъ певна сума для касіерôвъ; въ Заведенію того не було.

Предс.: Чи вы такй сумы яко не певнй (dubiosa) записували?

Обжал.: Нѣ. Въ Заведенію дубіоза незаписувалися.

Знатоки пп. Льоншанъ и Крейсеръ поясняютъ, що пôдвысшенье дебитôвъ и кредитôвъ сталось неправильно, але за сфалшованье билянсу того уважати не можна, бо то не мало цѣли, а бодай не можна нѣякъ выказати, въ якôй цѣли було то зроблене, и на билянсъ зовсѣмъ не вплынуло. Незгôднôсть билянсу съ книгами могла статися и безъ свѣдомости Михалка. Що до манка 4 510 зр. 49 кр., то мусѣло оно такъ довго бути межи активами, доки не выказано, зъ ôтки оно взялося; а зновъ якъ довго не усунено Яминьского, такъ довго мусѣла цѣла справа позôстати неясною. Михалко не мавъ права ôтписувати сеи сумы. Есть то въ загалѣ рѣчь не практикована въ нѣякôй ретельнôй институціи финансовôй, щобы такй сумы выказувати черезъ два роки. Що до билянсу ще, то заявляютъ оба знатоки, що они по всѣхъ книгахъ Заведенія шукали за цифрами, котрй вплынули на змѣну билянсу, не могли однакожь знайти нѣчого; есть то въ загалѣ рѣчь, котрои собѣ нѣякъ вытолкувати не можна.

Сов. Дуньевичь пытае знатокôвъ чи то можливе, щобы тутъ зайшла лишь похибка. Знатоки кажутъ, що того не можна сказати.

Защитникъ Михалка д-ръ Горецкій пытае знатокôвъ, чи мôгъ обжалованый знати, що билянсъ есть фалшиво уложеный. Знатоки кажутъ, що мôгъ.

Обжал.: Я догадуюся, що тую позицію вставлено умысно, щобы мене потому денунціювати. Впрочѣмъ есть то лишь похибка формальна и я заперечую, будьто-бы я еи умысно зробивъ.

(Дальше буде.)

Запросины до передплаты на III. и IV. томъ „Рускои Историчнои Библіотеки.“

Третій и четвертый томъ „Р. Ист. Библіотеки“ буде мѣстити Д. Илобайского дослѣды Про нѣбы бувше закликанье Варягôвъ и того жь автора подрôбну Исторію княжого періоду Руси. Печатанье III. т. вже почалося. — Дякуючи за дотеперѣшну щиру пôдмогу, ôткликаесь редакція до Вп. Родимцѣвъ, щобъ присылкою дальшои передплаты, допомогли вести дальше розпочате выдавництво. Передплата на III. и IV. т. съ оправою 2 зр. 85 кр. На поединчій томъ безъ оправы 1 зр. 20 кр. На пересылку рекомандовану треба додати 20 кр., на звычайну franco 10 кр. за томъ.

Томъ II. вже выйшовъ зъ друку и брошуруеся. Въ першихъ дняхъ лат. марта розпочнеся розсылка оправныхъ и брошурованыхъ примѣрникôвъ. На адресѣ найдутъ Вп. Предплатники знакомъ (+) означену надвыжку при ланои передплаты, вписанои на дальшій рахунокъ, а знакомъ (—) недоплачену скôлькость належитости, котру зволятъ надôслати съ передплатою на III. и IV. томы.

Новй передплатники на III. и IV. т. можутъ ще дôстати I. и II. томы по цѣнѣ пренумераційнôй. Бажаючй мати оправнй примѣрники, зволятъ вчасно зголоситись, бо окладки треба напередъ замовити.

Головный складъ I. и II. т. въ книгарни Сайфарта и Чайковского у Львовѣ; можна такожь дôстати въ книгарни Ставропигійскôй и всѣхъ значнѣйшихъ книгарняхъ на провинціи, черезъ ред. „Дѣла“, канцелярію „Просвѣты“ и у выдавця.

Въ Тернополи 12/24/II. 1886.

Олександеръ Барвѣньскій.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Конференція епископска.*) У Вѣдни зôбралася оногды конференція епископôвъ пôдъ проводомъ кард. Гангльбавера, въ котрôй бере участь сѣмъ епископôвъ австрійскихъ. Зъ галицкихъ епископôвъ не выѣхавъ жаденъ на конференцію.

(*Внесенье Шаршмида*) прійде въ слѣдуючôмъ тыждни до першого читани въ палатѣ послôвъ.

(*Въ комисіи буджетовôй*) поставивъ пос. Бѣлиньскій внесенье, щобы робôтники и урядники промысловй, котрй маютъ бôльше доходу якъ 800 зр. платили вкладки на забезпеченье. Комисія приняла се внесенье. При тôмъ ухвалено, що урядники, котрй маютъ бôльше якъ 1.200 зр., не потребуютъ забезпечуватися.

Заграничнй Державы.

Ситуація на Балканѣ въ послѣдныхъ часахъ значно полѣпшилася. Есть загальне переконанье, що Греція уступитъ напорови державъ и не поважится вести вôйны. Такй вѣсти надходятъ теперь такъ зъ Вѣдня и Парижа якъ и зъ Лондону. Заключенье мира наступитъ ще передъ речинцемъ розъему. Такъ заявивъ кн. Александеръ кôлька разôвъ въ часѣ свого побыту въ Филипополи. Кôлька ôтдѣлôвъ войска, котрй одержали були приказъ вырушити до пôвнôчнои Болгаріи, одержали теперь приказъ противный. — Сторонництво радикальне въ Сербіи высказалося противъ веденя вôйны съ Болгаріею.

Петербурскій „Свѣтъ“ оголошуе письмо якогось Россіянина въ Софіи, въ котрôмъ сей протестуе противъ россійскихъ нападôвъ на Болгарію за еи союзъ съ Туреччиною. Коли Россія опустила Болгарію, то она мусѣла пôддатися Туреччинѣ, скоро не хотѣла пôддатися Австріи. Всякй змаганя погодженя кн. Александра съ царемъ не допущено черезъ интригу, котрои цѣль въ Болгаріи тымъ менше понятна, бо князь не переставъ служити болгарскому народови.

НОВИНКИ.

— **Процесъ Михалка и товаришѣвъ** ôтбуваеся вже три днѣ: въ середу, четверъ и пятницю. Доси переслухано свѣдкôвъ: Короля, Бомбаха, д-ра Ив. Добряньского, о. Евг. Дудкевича, о. Евст. Меруновича, Юл. Яминьского, Сев. Держка, п. Ант. Делькевича и Пôдгорецкого. Остаютъ ще до переслуханя д-ръ Л. Павенцкій и два жиды. Зôзнаня свѣдкôвъ ôткрыли образъ незвычайно неправильнои и недбалои господарки въ Заведенію. Для самого же Михалка найбôльше обтяжаючй зôзнаня зложили два послѣднй свѣдки, низшй урядники банку, Делькевичь и Пôдгорецкій. Вчера вечеромъ ôтрочено розправу до понедѣлка.

— **Програма** вечерка музикально-декляматорского, устроеного учениками академичнои гимназіѣ въ память 25-лѣтныхъ роковинъ смерти Тараса Шевченка дня 6 л. марця 1886. 1. Вступне слово: проф. Ал. Борковскій. 2. Хоръ: Вахнянинъ: „Ой нависли“, Воробкевичь: „Надъ Прутомъ.“ 3. Шевченко: „До Основяненка“ деклямація К. С. 4. Lange: „Nocturne“ фортепянъ Л. Г. 5. Нижанковскій: „Пращай“ сольо тенорове зъ форт. Б. К. 6 Reh: „Gavotte“ орхестра. 7. Лисенко: „Quodlibet“ зъ народн. украиньскихъ пѣсень хоръ. 8. Федьковичь: „Соннй мары“ деклямація В. Л. 9. Глянка: „Сарафанъ“ тріо на скрипки, флетъ и фортепянъ пп. Є. О. Н., Л. Г. 10. Метлиньскій: „Глекъ“ деклямація Л. Л. 11. Umlauf: „Пѣсня“ цитра И. Б. 12. Нѣщиньскій: „Закувала та сива зазуля“ хоръ. — Початокъ о годинѣ ½4 по полудни.

— **Поминальне богоолуженье** за упокôй бл. п. о. Якова Шведзицкого ôтправивъ въ Перемышли сего понедѣлка Впр. архипресвитеръ Шашкевичь при сослуженю оо. Куцерыба, Чайковского и питомцѣвъ духовнои семинаріи. До панахиды стали крылошане: Литиньскій, Куиловскій и Подолиньскій.

— **Пригадуемо**, що вечерокъ съ танцями тов. ремѣсникôвъ „Зоря“ ôтбудеся завтра о годинѣ 8 вечеромъ. Стрôй домашный, а не вечерковый.

— **Загальный збôръ членôвъ „Народнои Торговлѣ“ въ Рогатынѣ** отбудеся дня 5 л. марта въ пятницю (а не 6 ого).

— **Руско-народный театръ** дасть ще на жаданье сяноцкои публики два представленя, а именно въ понедѣлокъ 1 л. марта и вô второкъ д. 2 л. марта. Вô второкъ д. 2 л. марта дана буде на прощальне представленье исторична трагедія д-ра Ом. Огоновского „Федько Острожскій.“ Надѣемось, що Вп. публичнôсть зъ окрестности, якъ дотеперь, такъ и на тыхъ кôлькохъ послѣдныхъ представленяхъ збереся якъ найчисленнѣйше, а особливо на „Ф. Острожскôмъ“, однôмъ зъ найпатріотичнѣйшихъ творôвъ драматичныхъ.

— **Фотографіи зъ интронизаційного торжества** Преосв. еп. Пелеша въ Станиславовѣ приладжуе артистично-фотографичный закладъ п. Артыховского въ Станиславовѣ. Фотографіи тй маютъ бути дуже вѣрно выконанй.

— **Посломъ до рады державнои** зъ куріи сельскои Грыбôвъ, Новый-Торгъ и Лиманова выбрано на мѣсце помершого Яроша п. Адольфа Вайгингера, нотаря зъ Нового-Санча.

— **Выбôръ посла до рады державнои** зъ торговельнои палаты въ Бродахъ, розписаный на д. 23 л. марця. На посла до рады державнои зъ бродскои палаты торговельнои зголосилися слѣдуючй кандидаты: д-ръ Яковъ Ниренштайнъ и д-ръ Корнфельдъ, адвокаты зъ Вѣдня; д-ръ Розенштокъ зъ Скалата, д-ръ Розенблятъ, д-ръ Быкъ, д-ръ Горовицъ, баронъ Вальдбергъ и Заг. Вайзеръ. Всѣ тй кандидаты суть жидами.

— **Депутація мѣщанъ зъ Куликова** була недавно на авдіенціи у цѣсаря. Посля „Samorząd-у“ депутацію тую выслали „sfery agitacyjne“ противъ кс. Стояловскому зъ Куликова.

— **Роки службы учителѣвъ народныхъ.** Рада шк. краева постановила, щобы роки платнои практики учительскои на системизованыхъ посадахъ були вчислюванй до загальныхъ лѣтъ службы.

— **Бранка Рекрутôвъ** розпочинаеся ôтъ 1 л. марта и тревати буде до 22 л. цвѣтня. Въ повѣтѣ львôвскôмъ бранка ôтбудеся ôтъ 15—31 марта.

— **Перехôдъ зъ православія на унію.** „Dzien. Pol.“ доноситъ, що донька якогось російского аристократа приняла унію въ Колодѣѣвцѣ коло Скалата. Обряду религійного довершивъ тамошный священикъ о. Стефанъ Кобыляньскій.

— **Великй войсковй маневры** ôтбудутся сего року въ Галичинѣ коло Перемышля. На тй маневры приѣде такожь Є. В. цѣсарь и, якъ польскй газеты голосятъ, замешкае въ замку кн. Сапѣги въ Красѣчинѣ. Въ маневрахъ возьмутъ участь ажь три корпусы арміи (всѣхъ корпусôвъ въ Австріи есть 15) а именно корпусъ львôвскій и кракôвкій, (все войско зъ Галичины, Буковины, Шлезка и троха зъ Моравіи), дальше корпусъ кошицскій, баталіонъ угорскихъ гонведôвъ и кôлька баталіонôвъ галицкои ляндверы.

— **За выборы не въ Галичинѣ а въ Сплитѣ** (Spalato). Пôдчасъ выборôвъ въ Сплитѣ явився передъ комисіею выборчою п. Демарки зъ групы найвысше оподаткованыхъ, щобы ôтдати свôй голосъ. Комисія заперечила тожсамôсть его особы. Коли Демарки ôттакъ на доказъ тожсамости предложивъ свôй дипломъ на рицаря ордеру Францъ-Іосифа, сказавъ до него правительственный комисарь, староста бар. Конрадъ: „Вы могли его собѣ позычити.“ При тôмъ зробивъ таку мину, котра могла Демаркіого оскорбити; ôнъ запôзвавъ старосту за образу чести. Судъ въ першôй инстанціи увôльнивъ обжалованого, але друга инстанція засудила п. старосту, бар. Конрада, увзглядняючи надзвычайнй обставины звиняючй, на кару 100 зр. або 20 днѣвъ арешту и на заплату коштôвъ судовыхъ въ сумѣ 149 зр. 50 кр.

— **Берненьскій „Hlas“** пише: „Безъустаннй агитаціи, якй веде голова ческо-политичного товариства у Вѣдни, яко апостолъ гофрата Добряньского на рôжныхъ передмѣстяхъ намовляючи Чехôвъ, щобы переходили на православіе, звернули вже передъ кôлькома мѣсяцями увагу полиціи на себе. Зъ жерела урядового довѣдуемося, що полиція постановила розвязати товариство за переступленье свого круга дѣланя, скоро лишь голова товариства не перестане вести агитацій, котрй зовсѣмъ не годятся съ цѣлями товариства, а котрй ôнъ мимо того веде въ имени товариства.“

— **Языкъ „автономичный.“** Служаща въ селѣ Уг. ôтходила зô службы и зажадала у начальника громады свѣдоцтва. Той бувъ, якъ Цинцинатъ, при орцѣ, за рѣкою, далеко ôтъ села, а случайно мавъ при собѣ печатку. Въ поблизькôй же коршмѣ знайшла служниця пана писаря, котрый въ имени п. начальника таке выставивъ ѣй свѣдоцтво: „Poświadczenie Swidczenia Moralnosty. Urząd gminny, przyjszowszy riku w brid, potwierdza: Że Zofia urodzona z Anny Brendzej służyła we dworże w Uh. i pani Hrabina i pan Hrabia byli z niej kontenci — Z — nie chłopcami si zarywała. Co Niedzieli dawała, po 4 centy na akafist — Jeżeliby się co na nią pokazało, to urżąd hromadski potwierdzi. (Дата и пôдписъ вôйта). Такй дивогляды лучаются часто въ перепискахъ урядôвъ громадскихъ. Свѣтла, свѣтла! — и то свого, бо той нарôдъ недостойный лучшои долѣ, що ходитъ за чужими очима!

— **Выдавництво „Библіотеки музикальнои“** складае Свѣтлому Выдѣлови Тов. „Просвѣта“ у Львовѣ — за щедру запомогу въ квотѣ 20 зр., ухвалену на засѣданю Свѣтл. Выдѣлу дня 19 с. м., щиросердечну прилюдну подяку. — Ôтъ Выдавництва „Библіотеки музикальнои“ у Львовѣ, дня 26 лютого 1886.

— **На руску Бурсу въ Тернополи** зложили ôтъ д. 10 падолиста 1885 р. П. Т.: Рада повѣтова въ Тернополи 25 зр.; о. дек. Григ. Олесницкій зъ Говилова 3 зр.; о. І. Бѣлиньскій зъ Илавя 3 зр.; о. Іоанъ Балтаровичь зъ Ладичина 3 зр.; п. Викторъ Грабъ, судія въ Тернополи 3 зр.; Іоанъ Гарасимовичь зъ Гниличокъ 3 зр. Богданъ Цегельскій сотрудникъ въ Струсовѣ ôтъ чч. парохіянъ Заздрости 9 зр.; Кобляньскій зъ Мышкова 1 зр.; Михаилъ Кордуба зъ Сушна зъ забавы 1 зр. 95 кр.; Вовкъ Андрей 1 зр. 50 кр.; Єрон. Алексевичь приходникъ зъ Зарудя 4 зр. 50 кр.; Варапучиньскій зъ Прошовои 3 зр. Марія Варапучиньска 3 зр.; Іосифъ Скоморовскій зъ Березовицѣ великои 3 зр.; Едвардъ Харкевичь зъ Тернополя 2 зр.; д-ръ Штернпусъ помѣщикъ зъ Дѣтковичь 7 зр. 20 кр., Викторъ Загайкевичь зъ Тернополя 3 зр.; Редакція „Дѣла“ ôтъ Сидоры, Цециліи и Марійки зъ Криворовнѣ 3 зр.; Алекс. Ганкевичь зъ Грималова 1 зр. 25 кр.; Іоанъ Любовичь зъ Острова 3 зр.; Алекс. Барвѣньскій 3 зр. Іоанъ Стисловскій 1 зр.; Стеф. Волошинъ 1 зр.; Сим. Пытляръ зъ Залозець 3 зр.; д-ръ Свистунъ зъ Тернополя 10 зр.; Витошиньскій зъ Денисова 11 горнцѣвъ крупъ ячмѣнныхъ, 20 горнцѣвъ и 3 кварты гороху, 19 квартъ крупъ гречаныхъ. — Въ Тернополи 9 лютого 1886. — *Д-ръ В. Лучаковскій.*

— **Американьскй правила житя.** 1. Въ своѣмъ дѣлѣ основно выучися. 2. Тримайся твердо одного и не мѣняй своихъ занять. 3. Старайся все робити скоро, но не квапся. 4. У всѣхъ своихъ дѣлахъ поступай систематично. 5. Зачате дѣло доводи до кôнця. Нынѣ зроблене дѣло хоть одно, бôльше варта, якъ два, котрй гадаешь завтра зробити. 6. Не слухай дуже богато радъ, а май свôй розумъ. 7. Тримайся твердо того, щось загадавъ, а во всѣмъ будь точный и дотримуй слова. 8. Нѣколи не дармуй Вышукай на всякій часъ роботу головѣ и рукамъ; они маютъ часъ до ôтпочинку въ порѣ сну. 9. Будь для всѣхъ ввѣчливый, великодушный на словахъ и на дѣлѣ. 10. Помагай другимъ ити по тернистôй дорозѣ житя. 11. Зачинай все ôтъ малого. Тй, що стоятъ нынѣ на горѣ, тй колись були маленькими. 12. Не хапайся борзо забогатѣти; не великій але честный зыскъ забезпечуе добробытъ. 13. Думай все, о чôмъ говоришь; лише дурнй говорятъ то, о чôмъ не думаютъ. 14. Памятай, що мысли належатъ тôлько до тебе, слова же твои вже не твоею власностею, але тыхъ, що ихъ чули.

— **Брилянтовый слюбъ** обходивъ недавно старенькій антикварь Енгговенъ въ Газѣ (въ Голяндіи). Ôнъ числитъ нынѣ 100 лѣтъ и переживъ съ своею женою 75 лѣтъ. Пôдчасъ обходу 75 лѣтнои рôчницѣ вѣнчаня жертвувала ему молодѣжь дорогоцѣнный пугаръ зъ написомъ „терпеливый“. Ювилатъ казавъ ще до того напису дописати: „бо щасливый“.

— **Холера.** Посля найновѣйшихъ донесень появилася зновъ холера въ Веронѣ и Али, въ пôвнôчнôй Италіи.

— **Дрôбнй вѣсти.** Є. В. Цѣсарь дарувавъ громадѣ Юречкова, пов. добромильского, на будову школы 100 зр.; громадѣ Плотичѣ, пов. тернопôльского, на будову церкви 100 зр.

Вѣсти зъ Аепархіи Львôвскои.

Въ пропозицію на кап. Завôй дек. калуского принятй оо.: I) Мих. Садовскій, II) Іоанъ Величковскій, III) Григ. Кончевичь.

Презенту на пар. Олексичѣ дек. стрыйского одержавъ о. Іос. Шанковскій, сотруд. въ Оплуцку; на Ôльхôвку дек. перегиньского о. Андрѣй Грыбъ.

Завѣдательство въ Дрыщевѣ дек. бережаньского одержавъ о. Стеф. Кобыляньскій, завѣд. Колодѣѣвки.

Введенй оо.: Вол. Голинатый яко парохъ Витвицѣ, дек. болехôвского, и Пет. Крыпякевичь яко префектъ закристіи при св. Юрѣ у Львовѣ.

До канон. институціи завôзванй оо.: Іоанъ Концевичь на пар. въ Колодѣѣвцѣ и Теоф. Петровскій на пар. Рыкôвъ.

О плату дефиціента подався о. Орестъ Кичура, пар. Вишеньки мал., дек. городецкого.

Въ цѣли рукополаганя архіерейского прикначила митроп. консисторія до ч. 1155 явитися зандидатамъ духовного стану на день 22 марта с. р.

Митроп. консисторія вставилася до намѣстництва о згоду на канон. иституцію о. Іос. Шанковского на Олексичѣ, дек. стрыйского.

Додатокъ особистый зъ фонду религ. удѣлило намѣстництво о. І. Яремовичу пар. въ Ольхôвци въ сумѣ 100 зр. рôчно.

Намѣстництво выплатило Евг. Грабовичу кошты подорожи до Вѣдня, щобъ образувався тамъ на доктора св. Богословія.

ПОСМЕРТНЙ ВѢСТИ.

✝ **О. Лука Головацкій**, приходникъ Манявы, дек. богородчаньского, упокоився 15 с м. въ 73. роцѣ житя. Покôйный знаный бувъ цѣлôй широкôй околици зъ правости — мы могли бы сказати — святости житя; цѣла тамошна Гуцульщина почитала его яко батька и доброго пастыря. Хоть лѣва его рука нѣколи не знала, коли и якй дѣла чинила правá, то таки лунавъ розголосъ про его скромне а праведне житье далеко и широко. Межи иншими чертами ôтзначала его руска щира гостиннôсть. Нашй акедемики пригадають собѣ добре старенького „Кальхаса“ — бо порôвнали его съ тымъ праведнымъ ереемъ гомеричнымъ — божь въ его хатѣ ôтбулася пôдчасъ першои вандрôвки вакаційнои перша забава. Старенькій господарь радувався батькôвскимъ серцемъ молодыми рускими патріотами и напоминавъ ихъ, щобы не ôтступали ôтъ народного прапора пôднесеного Русинами въ 1848 р., бо, мовлявъ, „ne sit alterius, qui suus esse potest.“ Вѣчна ему память!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Однодневка Бережаньска“**. Пôдъ такимъ заголовкомъ появилася сими днями въ Бережанахъ литературна газетка, зъ котрои чистый дохôдъ призначеный на бережаньску руску Бурсу. „Однодневка“ обôймае пôвъ аркуша друку и мѣститъ: До П. Т. адресатôвъ (стишокъ); Бережанщина море; Орлеанка (поематъ); Гумористика. Цѣна „Однодневка“ 10 кр.

Господарство, торговля и промыслъ.

— **Обниженье цѣны соли для товару.** Министерство рôльництва знизило цѣну соли для товару зъ 1 р. 34 кр. на 1 зр. за 100 кильограмôвъ.

— **Торгъ свиньми у Вѣдни.** На торзѣ зъ д. 23 лютого було 3156 галицкихъ и 3487 угорскихъ свиней. По причинѣ малого довозу, цѣны пôшли троха въ гору. За найлучшй штуки плачено 38—40 кр., за середнй 34—37 кр., а плôхшй штуки по 25—33 кр. за 1 кильогр. живои ваги. За галицкй назимки плачено по 33—36 кр. за 100 к. живои ваги.

Надôслане.

(За рубр. „Надôслане“ Редакція не бере на себе отвѣчальности.)

Ôтповѣдь Выдѣлови тов. Рускихъ „Женщинъ.“ Я зъ товариства выступила, бо маю до того свои особистй причины. Що до „Альманаха“, то я матеріялôвъ не притримувала, а противно ще до теперь збирала я ихъ, де могла, и працювала пильно сама одна безъ найменшои помочи Выдѣлу надъ розпочатымъ дѣломъ, бо я мала все передъ очима, щобы перша на тôй нивѣ пôднята нашимъ жѣноцтвомъ праця мала якусь дѣйстну вартôсть. Єсли же Выдѣлъ хоче выдавати „Альманахъ“ не чекаючи навѣть его цѣлковитого обробленя, то я ôтступаю и заевляю всѣмъ Вп. Панямъ-дописувателькамъ, що єсли котра собѣ зъ нихъ желае присланй менѣ працѣ доручити Выдѣлови, то най мене о тôмъ повѣдомитъ. Безъ такого дозволу я не можу ихъ працѣ давати Выдѣлови, бо они всѣ прислали свои творы на мое особисте запрошенье, а не на завôзванье Выдѣлу въ часописяхъ. — *Наталія Кобриньска.*

НАДÔСЛАНЕ.

Стерегчися ôтъ слабостей єсть лѣпше якъ лѣчитися, єсть безперечно найважнѣйшимъ догматомъ въ медицинѣ. Ôнъ каже, щобы мы не спускали зъ ока розстрою въ организмѣ а особливо треба на то уважати при запорѣ и недугахъ жолудка, утробы, жовчи и т. д. Треба брати черезъ кôлька днѣвъ швайцарскй пигулки аптикаря Р. Брандта а тогды можна буде устерегчися звычайно дальшихъ слабостей. Кожда правдива коробка (можна дôстати за 70 крейцарôвъ въ аптикахъ) нае за етикету бѣлый хрестъ въ червонôмъ поли съ пôдписомъ Р. Брандта.

НАДÔСЛАНЕ.

Съ найлѣпшою совѣстею поручаемо оригинальный Бай-Румъ аптикаря I. Wesseli I Augustenstrasse 7 Wien. Наслѣдки якй сею водою до волося и мытя головы осягнено суть дѣйстно надзвычайнй; надходячй що дня и зô всѣхъ кругôвъ суспôльности письма признаня доказуютъ се достаточно. Рôвно важне такъ для тыхъ, що страдаютъ на волосье якъ и для тыхъ, що маютъ волосъ здоровый. Прошу для того въ власнôмъ интересѣ прочитати анонсъ въ нынѣшнôмъ числѣ часописи.

Съ симъ числомъ розсылаєся Предплатникамъ „Библіотеки найзн. повѣстей“ 10 и 11 аркушь повѣсти Додета „Пабобъ“.

Ц. к. уприв. галиц. акційный

БАНКЪ ГИПОТЕЧНЫЙ

(12—?) купує и продає 1524

всякй вартостнй паперы и монеты

по курсѣ дневнôмъ.

Порученя зъ провинціи выконує ôтворотною почтою безъ провизіи.

Аптика РУКЕРА во Львовѣ

поручає 1563 123—?

Спеціяльности и универсальнй средства, францускй и иншй, якъ черезъ ню такъ и черезъ иншй фирмы оповѣщуванй.

Матеріи на одѣжь

лишь зъ тревалои овечои вовны для мужчины середного росту

3.10 метра на одно убранье	за зр.	4·96 кр.	зъ доброи вовны овеч.;
	„ „	8·— „	зъ лѣпш. вовны овеч.;
	„ „	10·— „	зъ тонкои вовны овеч;
	„ „	12·40 „	зъ дуже тонк. вов. ов.

Пледы до дороги за штуку зр 4, 5, 8 и ажь до зр. 12. — Дуже краснй одѣня, споднѣ, обгортники, матеріи на сурдуты, плащѣ до дощу, тифль, сѣрачокъ (льоденъ), комисъ, камгарнъ, шевіотъ, трико, сукна для дамъ и на билярды, перувіены, доскины поручає

Заложеный **Joh. Stikarofsky,** — 1866. —

Складъ фабричный въ Бернѣ.

Взоры франко. Карты взôрцевй для панôвъ кравцѣвъ **нефранковано. Высылки за послѣплатою** надъ 10 зр. **франко.**

Я маю завсѣгды складъ сукна зр. 15000 а. в. и розумѣєсь само собою, що при моѣй свѣтовôй торговли позôстаютъ рештки на 1 до 5 метрôвъ довгй; я змушеный отже продавати такй рештки богато понизше цѣны выробу. **Взôрцѣвъ зъ нихъ посылати не можна** однакожь недогôднй рештки **ôтмѣнюются** або **ôтдаєся грошѣ** (Робю замѣтку, що другй фирмы вымѣнюютъ такожь, може ще за гôршій товаръ але грошей не звертаютъ.

Черезъ **наслѣдуванье** ледащихъ або обманливыхъ фирмъ выджуся змушенымъ закинути инсерованье и прошу для того моихъ П. Т. Комитентôвъ щобы мою солидну фирму задержали ласкаво въ памяти а на случай потребы почтили мене своими поважаными замовленями, котрымъ я завсѣгды ôтдамъ мою найбôльшу увагу.

Кореспонденціи пріймаются въ языкахъ нѣмецкôмъ, угорскôмъ, ческôмъ, польскôмъ, италійскôмъ и францускôмъ. 1577 (2—24)

American Original

BAY RUM.

Займає межи всѣми водами до волося найперше мѣсце; выпробованый въ цѣлôй Англіи и Америцѣ ôтъ десяткôвъ лѣтъ и признаный за найлѣпшій Не повиненъ не дôставати въ жаднôмъ домѣ. Наслѣдки для страдаючихъ на волосье: Усуває выпаданье волося основно по кôлькоразовôмъ обмытю. Лысй заростаютъ черезъ сильне порушанье волосковыхъ цыбульокъ въ найкоротшôмъ часѣ дуже густо, найзавзятѣйше твореньесь лусокъ и всяка нечистота наголовнои шкôры зникає черезъ ужитье Бай Руму въ протягу 3 до 4 днѣвъ. До плеканя здорового волося: Удержує волосье и шкôру на головѣ завсѣгды чистою и бѣлою, волосье мякне, блищится якъ аксамитъ, всякои сивизны пôдъ всякими условіями уникаєся. Освѣжує и консервує знаменито. Жадне средство тайне. Не тôлько що зовсѣмъ не шкôдливе, але и дуже приступне для кождого вѣку. Що дня новй признаня. Прямый и выключный импортъ зъ острова св. Томы черезъ генерального депозитера I. Wessely дипльомованого аптикаря, Wien, I. Augustinerstrasse 7. Складъ у аптикарôвъ Рукера у Львовѣ, Редика въ Краковѣ, Ямругевича въ Терпополи, М. Редера въ Бродахъ. Цѣна за фляшку 1 зр. 40 кр. Що дня высылаєся почтою. 1564 2—6

Гарантія

конкуренціи меблѣвъ.

Найретельнѣйше и найдешевше жерело покупу, **высылка меблѣвъ** до всѣхъ **частей свѣта** гуртомъ и въ дрôбнôй продажи.

Теодоръ Димовичь, Вѣдень

1579 I. Bezirk Wipplingerstrasse N-ro 27. (1—24)

Цѣнники даромъ и франко.

Признану загально найлучшу

масу до запусканя пôдлогъ

поручаютъ

Гибнеръ и Ганке

у Львовѣ. 1519 29—0

Перепродуючимъ даемо ôтповѣдный рабатъ.

Ôтъ Руского товариства Педагогичного

можна набути слѣдуючй выданя:

Хемія, Роское, 40 кр

Гостинець для чемныхъ дѣтей 8 кр.

Малый звѣринець, 8 кр.

Забавки дѣтей, 8 кр.

Менажерія, 8 кр.

Вязанка желаній, 10 кр. 1535 3—?

Курсъ збôжа зъ дня 26 л. лютого 1886.

За 100 кильо нетто на мѣсци	Львôвъ ôтъ зр	Львôвъ до зр	Тернопôль ôтъ зр	Тернопôль до зр	Пôдволочиска ôтъ	Пôдволочиска до	Чернôвцѣ (24 лютого) ôтъ	Чернôвцѣ до	Станиславôвъ ôтъ	Станиславôвъ до
Пшениця	7.—	8.40	7.—	8.25	7 —	8.25	7 20	8.60	9.—	9 —
Жито	5.—	5 30	5.—	5 35	5 —	5 35	5.—	5.55	6.—	6.50
Ячмѣнь	5.—	7.—	5 80	6.—	5.—	6.25	4 10	6 25	—.—	—.—
Овесъ	5.75	6.75	5.10	5.80	5.25	6 25	4.80	5 30	.—	—.—
Горохъ	6.—	9.50	6.—	9.—	6.—	10.—	4 60	5.15	—.—	—.—
Фасоля	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Выка	5.25	7 —	5.30	5.80	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Лиянка	8.50	9.50	8 —	9 40	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Гречка	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Кукурудза	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	4.55	5.25	—.—	—.—
Рѣпакъ	9.—	10.	—.—	—.—	9 —	10.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Конюшина червона	40 —	51.—	40.—	49.—	35. —	49.—	40.—	47.—	—.—	—.—
„ бѣла	45.—	65.—	.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Тимотка	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Хмѣль за 56 кильо	5 —	10.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

Щобы выступити противъ всякои обманы анонсовои сполучилися **межинародне Товариство Ескпортове и Товарова Спôлка Викторія**, щобы розсылати всякй товары гумовй, занавѣсы, диваны, шовковй покрывала, обрусы и дерги на конѣ черезъ свого генерального заступника, пана Беренфельда, такожь и высокоповажанымъ ôтбирателямъ приватнымъ по сталыхъ цѣнахъ фабричныхъ за попереднымъ присланьемъ готôвки зелѣзницею або за послѣплатою почтовою.

Диваники Викторія, съ взорами звѣрятъ або цвѣтôвъ зр. 2·80, **Викторія обрусы** съ френдзлями, найновѣйшй взоры зр. 2·20 и 3·40. **Викторія покрывала на лôжка** зр. 3·20 и 4·20. **Гарнитуръ гобелиновый** два одѣяла и одинъ обрусъ зр. 7·75. **Гарнитуръ Викторія**, такожь 2 одѣяла и 1 обрусъ зр. 7·50 и 10. — **Заслоны Викторія**, складаючйся зъ 2 довгихъ крылъ съ бордюрами, одною драперією съ двома пôддержками, съ френдзлями. Цѣле ôкно зр 3·50, 4·50 **Правдивй всхôднй обрусы шенильовй**, зр 5·— и 7·—. **Смирненьскй портієры шенильовй**, новôсть до заслонъ за штуку зр. 9·—, **тунетаньскій взорець** зр. 4·—. — Правдивй **заслоны Мекка** зр 6·50 и 8·50 — **Коцы на постѣль** для службы зр. 2·50 и 3·—. **Флянельовй одѣяла** зр 5·— и 6 — **Одѣяла кашмировй** въ всѣхъ барвахъ. сшитй найлѣпшимъ шифономъ за штуку зр. 4·60. **Нормальнй одѣяла** пôсля системы **проф. Єгера**, зр 13·—. **Миляньскй шовковй одѣяла здоровя** для осôбъ недужихъ, шовкъ буретовый зр. 3·25, найтяжшои дубль якости зр. 6·30. **Стебнованй одѣяла Викторія зъ шовкового атласу** всякои барвы. 118 цм. широкй 190 цм довгй зр 8·50 При замовленю заслонъ, обрусôвъ и одѣялъ просимо о поданье пожеланои барвы.

Конкуренція обманѣ кôньскими дергами.

Фабрика дергъ Викторія предкладає на перекôръ обманчивôй конкуренціи величезнй, широкй и дуже грубй не до знищеня **дерги** Викторія съ 6 пестрыми пасками модными за штуку лишь по зр. 1·40. Такй самй 190 цм. довгй и 130 цм. широкй зр. 1·60, найтяжшои якости дубль зр. 1·90. Тй дерги можна такожь уживати замѣсть коцôвъ на постѣль.

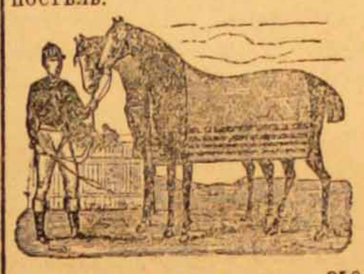

П. Т. Панамъ властителямъ коней поручаємо нашь **спеціяльный вырôбъ фіякерскихъ дергъ Викторія** съ зовсѣмъ ясножовтымъ тломъ и съ осьми пестрыми бордюрами въ паски за штуку зр. 2·60, найтяжшои якости зр. 3·50.

Спеціяльнôсть въ правдиво англійскихъ дергахъ до подорожи съ правдивою имитацією тигрисовои кожи, можна уживати такожь на возы и санѣ, цѣна за штуку зр. 8·50 и зр. 9·50. Правдивй англ. **пледы до подорожи для мужчинъ** 350 цм довгй, 150 цм. широкй за штуку зр. 4·75 и 5·50, найлѣпша сорта зр 7·50.

Великій выбôръ **диванôвъ, одѣялъ, обрусѣвъ и дергъ** Цѣнники на жаданье даромъ и франко.

Звертаю покорно увагу моихъ высокоповажаныхъ П. Т. ôтбирателѣвъ, що маю выключне заступство нововынайденыхъ американьскихъ **каучуковыхъ плащѣвъ ôтъ дощу для дамъ и мужчинъ**. Можна ихъ уживати на одинъ бôкъ яко обгортники и порошники а на другій бôкъ кавчуковый ôтъ дощу. Тй плащѣ суть такъ малй и можна ихъ такъ тонко зложити, що можна ихъ выгôдно сховати до кишенѣ Чи то въ подорожи чи въ мѣстѣ нема красшои ношѣ. **Цѣна за штуку лишь зр. 7·50.** При замовленю плащѣвъ просимо о поданье довгости, почавши ôтъ ковнѣря въ долину.

Замовленя треба высылати до генеральнои агентуры Export- und Victoria-Waaren-Compagnie **E M. Bernfeld. Wien, I, Salzgries 3.**

Агентуры филіяльнй: **Парижь, Лондонъ, Берлинъ, Ню-Йоркъ, Петербургъ и Константинополь.** 1561 11—?

!! Годинники Миньонъ !!

Прикраса кождого помешканя, такъ для ѣдалень якъ и сальонôвъ, бо они ôтповѣдаютъ всякимъ жаданямъ що до елеганціи, тревалости и солидности доброго годинника.

Цѣна въ скринкахъ дубовыхъ

Гварантія на 3 роки

12 зр. 50 кр.

Высокôсть 75 цм. Широкôсть 35 цм.

Цѣна въ скринкахъ гебановыхъ

Гварантія на 3 роки

15 зр. 50 кр.

Сей найновѣйшій годинникъ маятниковый точно якъ повысшій рисунокъ має веркъ, котрый треба лишь разъ на 10 днѣвъ натягати; маятникъ, котрого зовсѣмъ не видко можна порушити зъ внѣ за помочею зовсѣмъ нового приряду, такъ що не треба нѣколи скринки отвирати, черезъ що годинникъ єсть забезпеченый и по довголѣтнôмъ уживаню не потребує направы. Высылка въ деревяныхъ пакахъ по 80 кр. за готôвку або послѣплатою.

Ignaz Weiss, Uhrmacher und Fabrikant

Wien II, Tempelgasse Nr. 6—34.

Маю такожь на складѣ годинники маятниковй съ круглыми рамами Циферблятьі свѣтятъ въ ночи самй; прирядъ до битя бье ½ и цѣлй годины, съ 2 бронзовыми важками по зр. 3·80 або меншои сорты съ веркомъ и будильникомъ по зр. 2.10. Гарантуєся за добрый хôдъ. 1570 1—4

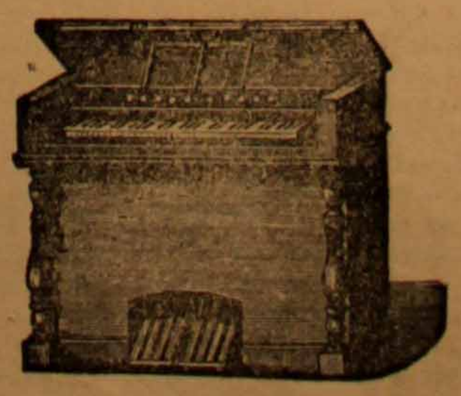

ОПОВѢЩЕНЬЕ.

Понеже знаю, що Высокоповажанй отцѣ духовнй уряджуютъ при церквахъ хоры, прото поручаю мою

ФАБРИКУ ГАРМОНІЮМЪ (або ФИСГАРМОНІЮМЪ) ДО УЧЕНЯ СПѢВУ

Высокоповажаный п. проф. Н. Вахнянинъ купивъ до рускои гимназіи у Львовѣ инструментъ мого выробу и може дати Высокоповажанымъ Отцямъ Духовнымъ о тôмъ дуже пожиточнôмъ инструментѣ найлѣпшу информацію.

Цѣна тыхъ инструментôвъ ôтъ 70 зр. а. в. и высше. Дає такожь на раты.

1372 54—? Съ поважаньемъ

ІОАНЪ СЛИВИНЬСКІЙ,

властитель первои въ Галичинѣ фабрики органôвъ и гармоніюмъ у Львовѣ, ул. Хорущина ч. 9.

Реальнôсть на продажь!

Въ Бережанахъ

єсть на продажь

І-поверхова камениця

въ зовсѣмъ добрôмъ станѣ и въ дуже догôднôмъ мѣсци на Адамôвцѣ положена.

Маючій охоту купити, зволитъ зголоситися до властителька: **W. W. poste restante въ Бережанахъ**, або до еи заступника: **K. M. poste restante у Львовѣ.** 1580 1—

Такъ якъ правдивый

PAIN-EXPELLER

съ котвою.

находится въ хатахъ численныхъ родинъ, то и не потребує реклямы. Тй стрôчки подаємо лишь въ цѣли, щобы ширшимъ кружкамъ, котрй сего выпробованого средства домашного ще не знаютъ, подати о нѣмъ вѣсть. Втираный Pain Expeller усуває найуспѣшнѣйше гостець гихтъ и другй недуги. Болѣ уступаютъ звычайно по першôмъ втертю. Стоитъ 40 и 70 кр. Находится майже въ кождôй аптицѣ Головный складъ въ аптицѣ пôдъ золотымъ львомъ, въ Празѣ и Старôмъ Мѣстѣ (Altstadt,

Елястичнй валки

до затыканя шпаръ въ ôкнахъ и дверехъ, найлѣпше и найдешевше средство забезпеченя ôтъ протягу, 1547

Гипсъ, Китъ до ôконъ

поручаютъ

Гибнеръ и Ганке

у Львовѣ, Ринокъ ч. 38.

Хто боится паралижу

або вже бувъ нымъ разъ поражаный, або страдає на конгестіи, поворотъ, отомленье, безсонность взгл на хоробливый станъ нервôвъ най собѣ спровадитъ брошуру „Über Schlagflus-Vorbeigung und Heilung“ 5 выд. ôтъ автора, бувшого баталіонового лѣкаря въ краєвôй оборонѣ, Rom Weissmann-a въ Vilshofen, Баварія, безплатно и франко. 1548 5—?

Найдешевше руске литературне выдавництво „Руско-украиньска Библіотека Евгенія Олесницкого“ выходитъ у Львовѣ почавши ôтъ 1-го грудня 1884.

Доси выйшло 10 выпускôвъ, о ним ючихъ слѣдуючій литературный матеріялъ:

1. **Запорожцѣ**, оповѣданье Ивана Нечуя-Левицкого . . 10 к.
2. **Соннй мары молодого пытомця**, оповѣданье В. Барвѣньского 10 к.
3—4. **Оповѣданя Олексы Стороженка** (Серія перша) первѣстно 20 к. по выпущеню сконфискованыхъ частей . . . . 10 к.
5. **Prima Vera**, поезіи Юліи Шнайдеръ . . . . 10 к.
6. **Оповѣданя Д. Мордовцева** 10 к.
7—10. **Юрій Горовенко**, повѣсть Красюченка . . . 40 к.
11. **Въ Карпатахъ**, Ив. Нечуя Левицкого, цѣна . . 10 к.
12. **Галицкй образки**, Ив. Франка серія I., цѣна . . 10 к.
13. **Лихій день**, Григорія Григоровича, цѣна . . 10 к.

Предплачувати можна на бôльше число выпускôвъ наразъ, пересылаючи ôтповѣдну квоту (1 або 2 зр.) на рукы выдавця (ул. Словацкого ч. 6). Замовляти можна такожь поодинокй выпускъ додаючи за поодинокій выпускъ 2 кр. а за подвôйный 5 кр. на оплату порта.

Выдавець и редакторъ Иванъ Белей.

Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка пôдъ зар. К. Беднарского